

Kaslik Iuliana

Noi am fost pionieri, și pe vremea aceea noi am luat așa în serios, la țară! Am fost fericiți că avem cravată roșie. Am fost mult mai mare atunci când am realizat discuțiile mele de atunci cu el. El trecuse prin multe și înțelegea problemele existente. El și-a pierdut de trei ori atelierul: o dată când a început războiul, a doua oară când a început CAP-ul... (*Ați avut și pământ sau doar atelierul?*) Nu, tata n-a avut pământ. (*În ce an a fost luat atelierul?*) Înainte de 1960. I-au luat masa de lucru a lui. Nu a fost o tragedie chiar atât de mare, deoarece s-au construit niște hale de lucru și fiecare meseriaș a fost dus acolo. Pe vremea aceea, la Mailat au fost 2 – 3 tâmplari, croitori pentru dame, pentru bărbați. Nimeni n-a venit la oraș să cumpere.

După un an, când am venit și eu la Arad, am primit o locuință de două camere, așa că noi n-am avut probleme legate de locuință. M-am angajat și eu tot la Combinatul Chimic. Am lucrat acolo din '75 până în '93, deci 17 ani.

(*Cum au fost condițiile de muncă?*) Foarte bune. Am venit de la facultate cu ambiții mari și-am primit un laborator gol, cu toate aparatele împachetate. Pe vremea aceea, în '75 a fost aparatură ultramodernă. Perioada '70 - '75 a fost o perioadă bună. (*Probabil că și în timpul facultății a fost o perioadă bună?*) Da. Să spun un lucru: eu în timpul facultății am început să beau cafea, și mergeam în centru, unde era cafea în saci, la fel cum mergi acum în Franța, în prăvăliile cele mai scumpe, cu mirosul acela fantastic de cafea proaspătă. Așa a fost atunci în Timișoara. Și-atunci am luat 100 g, pe care ne-au măcinat-o, și dacă nu ne-a plăcut cumva gustul, atunci am luat altă cafea. În timpul facultății și cantina a fost bună. Și dacă am vândut cartela ne-am putut descurca foarte bine. Mâncarea n-a fost scumpă și se găsea. Problemele au început după '80.

(*Revenind la angajare, ați primit un laborator...*) Am avut ce să lucrăm. Aparatura a venit cu documentație, noi experiență n-am avut și a trebuit să citim. Atunci mi-am dat seama la ce a fost bun laboratorul de Analiză din anul I, care după mine trebuia făcut în anul V. În primul an de lucru am citit foarte mult pentru că la facultate făcusem doar tangențial dar la combinat am venit în contact cu practica. Și pentru soțul meu a fost la fel. (*Lucrați în departamente diferite?*) Da, eu am fost la Laboratorul Central, la CTC, iar el a fost la Automatizări. Primul revelion l-am petrecut în Carei, dar în așa fel încât în data de 1 Ianuarie el să fie la pornirea Fabricii de Oxigen. Multe nopți a petrecut la servicii... Dar pentru mine începutul a fost foarte avantajos pentru că am putut să învăț, am avut aparatură. Singură a trebuit să fac, n-am avut de la cine să învăț, dar a fost foarte bine. (*Cum a fost colectivul cu care lucrați?*) Destul de bun, deși în primul an a venit un chimist foarte ciudat, bătrân, care fuma, cred că de partid fusese trimis, pentru că el n-a făcut nimic dar ne-a pus bețe în roate. Până la urmă a plecat... (*Simțeați influența politică?*) Sinceră să fiu, eu nici în liceu și nici în facultate n-aș fi simțit, pentru că nu m-a interesat politica. Dar în anul II, ceea ce-a fost ciudat a fost că ni s-a spus, mie și kolegei de muncă, că a doua zi ne fac membre de partid. Nici măcar nu am avut gândirea că este bun sau nu pentru mine. Faptul a fost implinit. Totul mi s-a părut un formalism. În facultate, eu chiar nu am simțit influența politică. În liceu se făceau montajele acelea mari, la care am participat, dar au fost ca o distracție bună pentru noi. La facultate, într-adevăr ne-a deranjat când am fost scoși să-l așteptăm, dar altfel te porți când ești tânăr și nu dai așa, importanță.

După ce-am terminat, atunci a fost mai deranjant. Prima palmă am primit-o la angajare. M-am dus la Personal și mi s-a spus să-l caut pe tovarășul B. Eu, venind de la facultate, am spus: “Bună ziua. Pe domnul B. îl caut.” Nu mi-am dat seama nici la facultate că se pune atâta accent pe formula de adresare. La care am fost educată: “Nu domnul B., tovarășul B.” (*N-ați avut probleme legate de etnia dvs.?*) Sinceră să fiu, eu n-aș putea să spun că am suferit din cauză că sunt maghiară. Nici la facultate n-am simțit. Singura problemă a fost la Filosofie, pe care am făcut-o în anul I, marxism – leninism. Am pierdut multe duminici la bibliotecă, citind... Dar în combinat nu era nici o problemă, am avut și colegi maghiari, și români. Pe vremea aceea, a fost dușmanul comun. Problema dușmanului comun și a disfuncționalității societății s-a văzut mai mult la Combinat. Atunci am fost mai mari, au început problemele... Mă rog, noi am cam știut cine este securistul nostru, al combinatului. A fost unul care mi-a fost coleg de liceu și care în clasa a IX-a fusese și el la olimpiada de chimie. Nici prin cap nu mi-a trecut că el, terminând Inginerie Chimică, devine securist. Ne-am purtat așa, la distanță. Când a venit să ne-ntrebe, am evitat.